

JAUNAUSIAM PIETŲ AMERIKOS LIETUVIŠKAM DAIGUI - JAU KETVERI

Profesorius Egidijus Aleksandravičius savo neseniai išleistoje lietuviško pasaulio istorijoje aprašė dar Pirmojo pasaulinio karo priešaušryje išdygusią lietuvišką *Diegą* Buenos Airėse, kurio šiandien Argentinos lietuviai jau nepamena. Praėjo daugiau nei šimtmetis, migracija į Pietų Ameriką jau seniai liovėsi, o štai lietuviški daigai tolimame pietų pasaulyje vis dar dygsta.

Jaunutis, lietuviško pasaulio ir savo kilmės beiškantis Argentinos miesto Tandilio kolektyvas rudenį atšventė jau ketvirtąjį kultūrinės organizacijos „Laisva Lietuva“ gimtadienį.

Miestas indėnišku pavadinimu kadaise brėžė ribą tarp civilizuoto europiečių ir laukinio indėnų pasaulio. Įvairiais savo istorijos etapais priėmęs gausius danų, ispanų, italų, vėliau ir žydų, arabų, vokiečių, net ir kaimynų – pietų amerikiečių – būrius, lietuviško pasaulio dalimi Tandilis nebuvo tapęs. Tiesa, Argentinos lietuvaičiai linkę juokauti, kad po kiekvienu grindinio akmeniu pasislėpęs lietuvis: nors ir nesirodo, jų vis tiek visur pilna. Jokių abejonių dėl to, kad lietuviai, ieškodami geresnio gyvenimo, ir čia buvo užklydę, žinoma, nekyla, tačiau mūsų lietuviško pasaulio žemėlapyje šis taškas atsirado tik visai neseniai.

Sunku pasakyti, kodėl miestas, garsėjantis derlingomis žemėmis, išikūręs vienu seniausių Pietų Amerikos kalnų papėdėje, atokiai nuo triukšmingo sostinės gyvenimo, puikiai išmanusių žemdirbystę, ramaus būdo kraštiečių nepatraukė. Praėjus daugiau nei penkioms dešimtims metų nuo paskutinės emigrantų bangos į šią pietų žemę, Tandilyje apsigyvenę vieni kitų ieškoti ėmėsi lietuvių vaikaičiai ir provaikaičiai.

Tandilio bendruomenės nariai teigia visada buvę labai sužavėti lietuviška veikla kituose Argentinos miestuose, tačiau jiems trūko informacijos apie bendruomenių veiklą ir renginius. Tiesa, keli bendruomenės nariai kilę iš Buenos Airių, tad jie ne tik palaikė glaudesnius ryšius su sostinės lietuviškomis organizacijomis, bet ir šeimose buvo išsaugoję kai kurias lietuviškas tradicijas.

Lietuviškas sambūris Tandilyje prasidėjo nuo Banilių šeimos giminių paieškos: „Susitikome vieną kartą su pusseserėmis Florencia ir Soledad, socialiniai tinklai jau buvo pradėję populiarėti, tad tokiu būdu ėmėme ieškoti mūsų pavardės „Banilis“. Tuo metu labiausia mus domino, ar dar yra lietuvių, kurie turėtų tokią pačią pavardę ir, apskritai, kokia mūsų tikroji pavardė, nes juk manoji buvo „Bañiles“, mano pusseserių – „Banilis“, o vėliau pasirodė, kad dar yra ir „Banylis“, – pasakoja dabartinio vaikų šokių kolektyvo „Kaukas“ vadovė Selenė Bañiles, neseniai savo senelio gimtinę atradusi Radviliškio rajone.

Suradę ir parašę Baniliams iš tolimesnių Buenos Airių provincijos kampelių, su jais susisiekė aktyvus Argentinos lietuvių bendruomenės narys, PLB valdybos atstovas Pietų Amerikoje Jonas Kalvelis ir pakvietė dalyvauti garsiojoje kasmetinėje Beriso miesto imigrantų šventėje. Tad susipažinę su Czelnų šeima, taip pat gyvenančia Tandilyje, aktyviau į lietuvišką veiklą įsitraukė ir Baniliai. Iš pradžių Tandilio imigrantų šventėje tik nešę lietuvišką trispalvę, Beriso imigrantų šventėje jie išmoko gaminti lietuviškus patiekalus, taip pat ir lietuviškų šokių žingsnelių. Galiausiai tandiliečiai nusprendė dalyvauti ir Buenos Airių imigrantų šventėje, o iš ten sugrižę - jau patys pasiryžo Tandilio imigrantų šventei paruošti lietuviško maisto stendą.

Įsisukę į lietuvišką argentiniečių gyvenimą tandiliečiai nusprendė suburti kultūrinę organizaciją. Tandilio lietuviai savo „Laisvos Lietuvos“ gimtadieniu laiko pirmąjį dalyvavimą Tandilio imigrantų šventėje. „Mūsų pirmoji Tandilio imigrantų šventė buvo mums pati pradžia: buvome ką tik sužinoję apie lietuvišką maistą, na, Czelnų šeima žinojo daugiau, jie ir tradicijas buvo išsaugoję. Mes, Baniliai, nežinojome nieko: senelis mirė jaunas - vaikams nieko nespėjo perduoti. Atvažiavęs į Argentiną apie 1930 m., Santjago del Estero provincijoje susipažino su mūsų senele argentiniete, jiedu susituokė, o netrukus jis mirė“, - aiškina

S. Banilis.

Po imigrantų šventės tandiliečiai pradėjo rengti bendrus pietus, kviesti Argentinos lietuvius iš kitų miestų, taip pat pardavinėti maistą. O po metų, 2011 m., Mario Leguízamon'as – šiuo metu aktyvus Beriso bendruomenės narys – paskambino, klausdamas, ar jie nenorėtų šokti. Taip jiems susibūrus, jis kartą atvažiavo išgerti matės ir visi ėmėsi mokytis šokių, todėl pirmojo organizacijos gimtadienio šventėje jau šoko jų pačių kolektyvas „Laisvės Akmuo“.

Tandilio lietuvaičiai pastebi, kad šokių kolektyvas suteikė naują impulsą, jie atrado naujų tikslų: keliauti ir pristatyti šokius kitoms lietuvių bendruomenėms, o kartais ir kitatautėms. Dabar tautinių šokių tandiliečiai jau mokosi savarankiškai, padedami kitų lietuvių organizacijų, draugų Lietuvoje ir įvairiausių informacijos priemonių. Prie to aktyviai prisideda lietuvių imigrantų sūnus – Gustavas Czop'as, į Tandilį atvykęs karinės tarnybos, o pasilikęs dėl meilės. Su tėvais aktyviai dalyvavęs Buenos Airių lietuviškoje veikloje, čia jis perduoda savo žinias jaunesiems tandiliečiams, dar ir kokią vieną kitą lietuvišką žodį išmokydamas.

Labai įdomu pastebėti, kaip ši bendruomenė atranda savo lietuvišką tapatybę, jos lietuviška patirtis jau yra visai kitokia nei daugumos kitų Argentinos (o gal net ir

visos Pietų Amerikos) lietuviškų organizacijų. Čia dažniausiai bendruomenės mena įvairiausių Lietuvos istorijos laikmečius, daug kur žaižaruoja smetoniškos Lietuvos atspindžiai: galima išgirsti tuometę lietuvišką šneką, sutikti vienu kitoms klijuojamą „komunisto“ lipduką, iš kartos į kartą vaikams ir vaikaičiams perduodamas draugystes arba nepalankias nuostatas, kurių jauniausios kartos stengiasi atsikratyti. O Tandilio „Laisva Lietuva“ tapatinasi su Nepriklausomybės vaikų karta, kuri Lietuvą atranda iš mūsų Lietuvos perspektyvos. Besijausdami visai argentiniečiai, jie semiasi lietuviškumo ir pamažu tampa lietuviais kasmet keliaudami į Lietuvą, vis aktyviau įsitraukdami į vietinių ir pasaulinių lietuviškų bendruomenių veiklą. Tandilio jaunimas neturi pirmtakų, lietuviškumo šaltinis jam yra nūdienė Lietuva.

Tai, jog tandiliečiai tapatinasi su šiuolaikine Lietuva, parodo ir jų pasirinktas pavadinimas „Laisva Lietuva“. Toks pavadinimas nupiešia akivaizdų mūsų laikų Lietuvos vaizdą – jaunos, nepriklausomos, su kurios naujienomis bei aktualijomis koja kojon žengia ir tandiliečiai. „Nežinojome, kaip pasivadinti. Nenorėjome nei kokio nors autoritetingo asmens vardo, nei geografinės nuorodos. Tuomet Alfonso Marcus’as iš Beriso pasiūlė „Laisvą Lietuvą“. Jie susibūrė dar Rusijos imperijos laikas, o mes – jau dabartinės laisvos Lietuvos“ – prisimena nuo organizacijos

įsteigimo iki šių metų jos prezidente buvusi Selenė.

Taip susiradę vieni kitus, mūsų tautiečiai ėmė ieškoti ir tos tolimos, ir kartu labai brangios Lietuvos. Vėliau šokių repeticijas pradėję S. Bañiles mamos namo kieme, vis jas perkeldami iš vieno kultūrinio centro į kitą, iš vienos bendro naudojimo salės į kitą, Tandilio lietuviai jau sulaukė ne tik „Laisvos Lietuvos“ ketverių metų gimtadienio, bet ir trejų metų suaugusiųjų šokių kolektyvo „Laisvės Akmuo“ sukakties, o lygiai prieš metus šiame mieste įsikūrė ir vaikų šokių kolektyvas „Kaukas“, kurio veikloje dalyvauja apie dešimt nuo trejų iki septynerių metų amžiaus vaikų. Šio kolektyvo pasirodymas pabaigė Tandilio lietuvių 2014 metus bei išleido jo narius atostogų. Dabar „Laisva Lietuva“ susiburs vasarį ir aptarę vasaros atostogas imsis naujų lietuviškų iššūkių 2015 metais.

Giedrė Petraitytė

“Pasaulio lietuvis”, 2015 m. nr. 1/533.